

Vækst i Danmark

- også kommunernes ansvar

Forord

Væksten i Danmark er næsten gået i stå. Det sætter udligningsdiskussionen i et nyt lys – der skal jo først og fremmest være noget at omfordele.

Det er hovedstaden og de store byer, væksten skal komme fra. Men det koster penge at vokse og at skabe rammerne for et erhvervsliv i vækst. Det skal der tages hensyn til, når finansieringsudvalget skal vurdere behovet for ændringer af udligningssystemet.

Systemet skal også tage hensyn til, at der er mange typer af sociale udgifter. I de store byområder har vi høje udgifter som følge af en koncentration af socialt udsatte borgere. Det koster penge til integration, til skoler og til daginstitutioner.

Vi vil se positivt på forslag til justeringer baseret på objektive forhold, som Finansieringsudvalget vil fremlægge. Men vi mener, det nuværende system har en udfordring i forhold til at skabe incitament til vækst i kommunerne. Eventuelle justeringer må derfor ikke reducere, men helst øge incitamenterne til effektiv drift og vækst.

Hvad mener vi?

Økonomisk vækst i hele Danmark er et hovedmål i de kommende år. Men det skal ikke være et mål i sig selv, at alle egne af landet skal have den samme økonomiske vækst. Det skal accepteres, at der sker bevægelser i befolkningen mellem land og by og mellem landsdelene.

Vækst i storbyerne er ikke til skade, men til gavn for de øvrige dele af landet. Udligningssystemet må derfor ikke fjerne muligheden for, at kommunerne i disse områder kan finansiere tiltag, der fremmer den økonomiske vækst.

Det vil understøtte økonomisk vækst, hvis

- Udligningsniveauet ikke øges
- Den nuværende mekanisme, som øger landsudligningsprocenten ved vækst i hovedstaden, afskaffes
- Tilskuddet til kommuner med højt strukturelt underskud omlægges, så det målrettes reelt vanskeligt stillede kommuner

Desuden kan det i sagens natur være væksthæmmende, hvis ændringer i udligningssystemet reducerer det incitament til at skabe vækst, som er i kommunerne i dag. Derfor kan vi kun anmode om, at Finansieringsudvalget og ikke mindst regeringen tager det med i overvejselsen, inden der besluttes ændringer af systemet.

Er der incitament til vækst?

Et hovedmål i regeringsgrundlaget er at skabe udvikling, dynamik og vækst i hele Danmark. Det er derfor helt centralt, at de områder af landet, der har de bedste forudsætninger for at skabe væksten, også har incitamenterne til det.

Den verdensomspændende finanskrisen smitter også af på Danmark, hvor velfærdsstaten er under pres. Væksten er gået i stå, produktiviteten har udviklet sig dårligere end i udlandet, og den offentlige saldo vil også i 2012 være negativ.

For at vende udviklingen er det afgørende, at erhvervslivet har de rette betingelser, og her spiller kommunerne en meget vigtig rolle. Kommunerne skal levere gode rammer, velfærd og infrastruktur til erhvervslivet, og samtidig kan vi stimulere væksten direkte gennem fremsynede investeringer og et målrettet forbrug.

5

Incitament

Imidlertid har kommunerne kun svage incitament til at forbedre vilkårene for erhvervslivet. En virksomhed betaler 25 procent i selskabsskat, men ud af et overskud på 100 kr., modtager kommunen hvori den er placeret kun 1,70 kr. efter udligning. Samtidig indeholder udligningssystemet en mekanisme, der indebærer, at landsudligningen vokser, hvis der skabes vækst i hovedstadsområdet, mens der ikke omvendt sker et fald i landsudligningen, hvis væksten i hovedstadsområdet falder. Hovedstaden straffes altså direkte for at skabe vækst.

Udligningssystemet sikrer omfordeling og understøtter dermed det Danmark, vi kender i dag, hvor uligheden er lav. Men det er vigtigt, at vi hele tiden har for øje, at vi ikke skaber unødige barrierer for væksten. Velfærdsstaten fremtidssikres kun med det fornødne økonomiske grundlag.

De store byer er vækstmotorer

Når der er vækst i storbyerne, skaber det velstand i hele Danmark, fordi ”kagen” til fordeling bliver større.

I OECD-landene er produktiviteten og innovationen størst i storbyområderne, og også i Danmark er det de store byer, der er vækstlokomotiverne.

6

Incitament

- Hovedstadsregionen står for næsten halvdelen af Danmarks BNP
- Produktiviteten i hovedstadsregionen er 353 kroner per time¹. Det er 83 kroner mere end i resten af landet, og forskellen vokser.
- Sidste år omsatte 50 af de største virksomheder i hovedstadsregionen for mere end de øvrige 4 regioners 200 største virksomheder²
- 4 ud af 10 gazellevirksomheder i Danmark er lokaliseret i Region Hovedstaden og 4 andre i Midtjylland. Gazellevirksomhedernes specielle kompetencer er viden og innovation, som har de bedste forudsætninger i landets vækstcentre
- Hver gang der skabes 100 nye arbejdspladser i hovedstaden, skabes 20 arbejdspladser uden for hovedstaden³.
- Region Hovedstaden er hjemsted for 80 procent af Danmarks Hightech-virksomheder, og her udføres 70 procent af dansk forskning og udvikling i privat regi³
- Samtidig ville en stor del af arbejdspladserne ligge i vækstcentre uden for Danmark, hvis de ikke lå i hovedstadsområdet eller de større byer

Selv om produktivitetsudviklingen i hovedstadsregionen er den højeste i landet, har den ikke kunnet følge med udviklingen i udlandet.

Det stiller Danmark dårligt i den internationale konkurrence om den sparsomme efterspørgsel i

disse år – så der er brug for bedre rammebetingelser for vækst for at ændre det. Her har kommunerne en helt central rolle.

Der skal være incitament til at satse på erhvervslivet

Selskabsskatteudligningen fjerner en stor del af incitamentet for kommunerne til at udlægge arealer til erhverv. Det er i dag mere fordelagtigt at udlægge et areal til boliger frem for til erhverv.

Det er vigtigt at udnytte Danmarks styrkepositioner inden for biotek, IT, medicinalindustrien, energi, spildevandshåndtering og bæredygtig byudvikling til at opnå fremtidens vækst. På de områder kan kommunerne være med til at udvikle, afprøve og forretningsmodne produkter og services i samarbejde med erhvervslivet.

Derfor skal det være attraktivt for de store byer at satse på erhvervslivet og udvikle de nødvendige erhvervsarealer. Det er nemlig her, der er adgang til højtuddannet arbejdskraft, og hvor der er mulighed for at opnå synergieffekter ved samspil med de virksomhedsklynger, der allerede findes inden for disse erhvervsområder. Men det skal kunne forklares og forsvares overfor borgerne at udlægge attraktive arealer til erhverv, da det kan forringe herlighedsværdien, belaste lokalmiljøet og kræve, at der investeres i infrastruktur for skatte kroner.

Det vil derfor stå i modsætning til at fremme vækst, hvis fremtidige justeringer af udligningsystemet yderligere modarbejder kommunernes interesse i at skabe ny erhvervsudvikling ved at begrænse det allerede spinkle økonomiske incitament.

Der skal investeres i infrastruktur

Udligningsystemet skal støtte muligheden for at gennemføre langsigtet infrastrukturplanlægning i kommunerne, der hvor den samfundsøkonomiske gevinst er størst.

Investeringer i infrastruktur er afgørende for at skabe vækst og en af de vigtigste rammebetingelser for erhvervslivet. I hovedstaden spildes 160.000 timer om dagen på at holde i bilkø, og det koster erhvervslivet 11 mia. kr. i tab af produktive timer hvert år⁴.

Der er derfor store forventninger til udbygningen af Metroen med en Cityring og til aftalen om letbanen langs Ring 3 fra Lundtofte til Ishøj. Udover at øge mobiliteten er disse infrastrukturprojekter også en fordel for miljøet. Trængslen bliver mindre, og metro og letbaner er eldrevne og forurener mindre end diesel og benzindrevne transportmidler.

Men etablering af store infrastrukturprojekter koster mange penge for kommunerne. Mange projekter bliver delvist finansieret af staten, men en stor del af udgifterne belaster kommunekasserne. Den nye letbane langs Ring 3 i hovedstadsområdet vil eksempelvis koste 3,75 mia. kr., hvoraf 2,25 mia. kr. finansieres af de 11 kommuner, letbanen løber igennem.

Vi vil gerne skabe en bedre infrastruktur til gavn for både borgere og virksomheder. Men store og langsigtede investeringer indebærer også en risiko, og derfor er det vigtigt, at man kender de økonomiske rammer i en længere periode end næste budgetår. Her har det stor betydning, at der er konsensus om udligningssystemet, og at der ikke ændres i det med jævne mellemrum.

Boligstrukturen og sociale forhold

Boligkriterierne er et godt billede på sociale problemer. Kriterierne kan justeres, hvis Finansieringsudvalget vurderer, at det vil øge sammenhængen med de sociale udgiftsbehov, men kriterierne skal grundlæggende fastholdes.

Fortiden har lagt grund til sociale problemer i byområderne, fordi almene boliger har været en vigtig brik i udviklingen af hovedstadsregionen særligt i 1960'erne og 1970'erne. I den periode indebar flyttemønsteret i befolkningen, at de nybyggede almene boliger tiltrak befolkningsgrupper med svag

socioøkonomisk baggrund. Det præger stadig befolkningens sammensætning.

Boligforholdene udgør derfor en helt afgørende markør på socioøkonomiske uligheder i det danske samfund⁵. De, der er fattige, socialt ekskluderede, og som har et dårligt helbred, er i høj grad koncentreret i de almene boliger.

Udligningsniveauet er højt nok

Næsten alle kommuner i landet er på grund af lands- og hovedstadsudligningen og udligningen for vanskeligt stillede kommuner omfattet af et udligningsniveau på 85-90 procent for den sidst tjente krone.

Udligningsreformen i 2007 var til fordel for udkantsområderne, blandt andet fordi der blev lagt større vægt på uddannelsesniveaet i beregningen af det sociale udgangspunkt. Desuden indeholdt reformen en ikke-planlagt automatik i ordningen for ugunstigt stillede kommuner, så den generelle udgiftsstigning har medført en utilsigtet glidning i tilskuddet til udsatte kommuner. Derfor blev der i 2009 overført 2 mia. kr. mere til kommunerne udenfor hovedstadsområdet, end det var intentionen ved finansieringsreformen⁶. Det niveau er systemet nu låst fast på.

Samlet set flyttes der i størrelsesordenen otte milliarder kroner fra hovedstadsområdet til resten af landet for at opnå et mere ens forhold mellem service og skat i kommunerne.

Det er medvirkende til, at Danmark er et af de lande i verden, hvor den regionale lighed er størst. Men samtidig er udligningsgraden tæt på at være på et niveau, der har vækstreducerende bieffekter.

1. Vækstforum Hovedstaden: "Hovedstadsregionen – metropol med lokalt afsæt" nov. 2011
2. Tal fra dansk aktie analyse udarbejdet for Jyllands Posten juli 2011
3. OECD-rapport om hovedstadsområdets konkurrenceevne. "Vurdering og anbefalinger" marts 2009
4. Copenhagen Business Task Force
5. Kristensen, Jytte & Larsen, Jørgen Elm: "Fattigdom, Social eksklusion og boligforhold". Center for boligforskning, Dansk Sociologi, nr. 4, 2007
6. Velfærdsministeriets Finansiensudvalg: "Finansiensudvalget rapport om opfølgning på finansieringsreformen" februar 2009 s. 19-21

Vækst i Danmark - også kommunernes ansvar

Kommunerne bag pjecen er Albertslund, Ballerup, Frederiksberg, Gladsaxe, Greve, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, København og Rødovre kommuner.

Steen Christiansen, Borgmester i Albertslund Kommune

Ove E. Dalsgaard, Borgmester i Ballerup Kommune

Jørgen Glenthøj, Borgmester i Frederiksberg Kommune

Karin Søjberg Holst, Borgmester i Gladsaxe

Hans Barlach, Borgmester i Greve Kommune

Thomas Gyldal Petersen, Borgmester i Herlev Kommune

Milton Graff Pedersen, Borgmester i Hvidovre Kommune

Michael Ziegler, Borgmester i Høje-Taastrup Kommune

Frank Jensen, Overborgmester i København Kommune

Erik Nielsen, Borgmester i Rødovre Kommune

Udgiver: Rødovre Kommune

Oplag: 600 stk.

Dato: Februar 2012

**Denne pjeces findes elektronisk på
de enkelte kommuners hjemmesider**

